

בתוקף מתאריך: 1.5.01

פרק: 02 - סוהרים

ת' עדכון אחרון: 12.11.06

מס' הפקודה: 02.05.00

החזקה ושימוש בנשק ע"י סוהרים

1. א. סוהר רשאי לשאת כלי ירייה בעת מילוי תפקידו לאחר שעבר הכשרה בשימוש בכלי ירייה במסגרת קורס סוהרים ובתנאי שהדבר נחוץ לו לשם מילוי תפקידו (לרבות לצורך הגנה אישית), אולם בשום מקרה לא ישא סוהר כלי ירייה פרטי בעת מילוי תפקידו.
- ב. סוהר רשאי לשאת כלי ירייה של השירות גם שלא בעת מילוי תפקידו.
- ג. לפי חוק כלי ירייה התשי"ט-1949, כלי ירייה של השרות פטורים מרשיון או מתעודות הרשאה לנשיאה והובלה של כלי ירייה.
- ד. השימוש בכלי ירייה יהיה מוצדק רק במקרה שבו ברור מעל לכל ספק, כי אין בידי הסוהר אמצעי – כוח אחרים להבטחת ביצוע התפקיד וכי טיבו של התפקיד מצדיק בנסיבות העניין שימוש באמצעי קיצוני זה.
- ה. כל סוהר חייב לזכור, בבואו להשתמש בכלי ירייה, שאם יירה באיש, עלול האיש להיהרג או להישאר בעל מום.
- ו. עובדה זו עליו לזכור תמיד ולשנן לעצמו ובבואו לירות חייב הוא לשקול אם המקרה חמור עד כדי כך שיש צידוק מוסרי וחוקי לשלילת חיי אדם או להטלת מום בו.
- ז. סוהר חייב לנהוג בהתאפקות עד קצה גבול הסבלנות האנושית והשכל הישר. חייב הוא גם לקחת בחשבון כי ייתכן ונסיבות המקרה תהיינה נתונות לדיון משפטי ויהא עליו להצדיק את מעשהו בפני בית המשפט.
- ח. הוראותיה של פקודה זו אינן באות לפרט את כל הנסיבות ואת כל המקרים שבהם עלול להתעורר הצורך בשימוש בכלי ירייה, ואין הן באות במקום החוק.

2. א. "כלי ירייה" – כמשמעותו בחוק כלי ירייה, התשי"ט - 1949 .

ב. "מילוי תפקיד" לרבות:

- משך זמן הנסיעה מביתו של הסוהר אל היחידה וחזרה.

- בעת ליווי אסירים.

- בעת שמירה על אסירים מאושפזים בבתי חולים חוץ.

הגדרות

3. א. להנחות את הסוהרים כיצד עליהם לנהוג כשמתעורר הצורך להשתמש בכלי ירייה, ובאילו מקרים יש צידוק לשימוש זה.

ב. קביעת כללים, מגבלות והיתרים לנשיאת כלי ירייה של השרות ע"י סוהרים מחוץ לכותלי בית הסוהר.

הבסיס החוקי

4. חוק כלי הירייה תשי"ט - 1949 .

סעיף 95 לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), התשל"ב-1971 (ניתוח הסעיף בנספח א').

שיטת השימוש בכלי ירייה

5. א. אסור לפתוח באש, אלא אם ניתנה לפני כן אזהרה אחת או יותר בקול רם ובמילים מפורשות כי מתכוונים לפתוח באש ויש יסוד להניח שהאסיר או אדם אחר שלעברו מתכוונים לפתוח באש שמע את האזהרה ואינו מצייט לה.

יש לזכור כי האדם היושב בתוך רכב עלול שלא לשמוע את האזהרה בגלל רעש המנוע.

נוסח האזהרה יהיה: "עמוד או שאני יורה" "הפסק או שאני יורה", או מילים דומות לפי הנסיבות, סייג לסעיף זה ראה בסעיף קטן ג' להלן.

ב. יש לירות לפחות יריית אזהרה אחת באוויר. לשם כך, יוחזק כלי הירייה בעת הירי בזווית של 45 (ארבעים וחמש) מעלות כלפי מעלה.

ג. מותר לוותר על מתן האזהרה המוקדמת אם הדבר עלול לסכל את השגת מטרתה של הפעולה. הנסיבות העלולות לסכל את השגת המטרה כאמור לעיל הן:

(1) אם מתן האזהרה עלול לגרום סכנה מיידיית ומוחשית לסוהר עצמו או לחייו של איש אחר הפועל עמו בצוותא, או לאיש שהוא אחראי להגנתו.

(2) אם מתן האזהרה עלול להביא לידי כך שהאיש המוזהר יספיק בינתיים לגרום את הנזק שאותו רוצה הסוהר למנוע על ידי הירייה.

(3) אם מתן האזהרה עלול להביא לידי כך שהאסיר, שקיים צידוק לירות בו, יספיק להימלט.

ד. (1) בשעת פעולה המבוצעת על ידי קבוצת סוהרים, לא תפתח הקבוצה באש אלא לפי פקודה שתינתן על ידי המפקד או האיש הממונה על הקבוצה.

2) הפקודה לפתוח באש תינתן לאיש מסויים, או לאנשים מסויים, מאנשי הקבוצה, או לקבוצה כולה, הכל לפי הצורך.

בפקודה יש לכלול את כיוון האש ואת מספר הכדורים שיש לירות. במקרה של שימוש בכלי ירייה אוטומטי יש לירות יריות בודדות בלבד.

3) פקודה להפסיק את האש תינתן מיד לכשייפסק הצורך בהמשך הירי.

6. להלן פירוט מקרים בהם השימוש בכלי ירייה עשוי להיות מוצדק:

נסיבות

המצדיקות

שימוש בכלי ירייה

א. אם הותקף הסוהר על ידי איש מסוים אחד או יותר וחייבו בסכנה ואין דרך להצילו אלא על ידי שימוש בכלי ירייה כנגד התוקף, או אם הותקף סוהר אחר או אסיר אחר או אדם אחר בתחום בית הסוהר, או בסביבתו המיידית ואין בידי הסוהר כל דרך אחרת כדי לסכל את ההתקפה, ויש חשש שהמותקף עלול להיחבל עד כדי סיכון חייו.

ב. אם יש צורך לפזר המון פרוע המבצע או המנסה לבצע פשעים חמורים כנגד חיי אדם בתחום בית הסוהר או בסביבתו המיידית.

ג. כדי למנוע בריחתו של אסיר, אם אין דרך אחרת למנוע את בריחתו, לאחר שכל הניסיונות כולל שימוש בכוח עלו בתוהו.

ד. כאשר נפתחה אש אל עבר הסוהרים, או אזרחים (לרבות מבקרי אסירים) ומקור האש זוהה ללא כל צל של ספק ואין סכנה לפגוע באנשים חפים מפשע בסביבה.

הפסקת הירי

7. כל פתיחה באש תהיה מבוקרת ומוגבלת ותופסק מיד כשאינה הכרחית יותר.

סייגים ומגבלות

8. א. על אף האמור לעיל, אין לירות אל תוך קהל שאינו מתפרע, ו/או אם

האדם נכנע והניח נשקו ו/או אם ניתן להתגבר על האדם שלא ע"י שימוש בכלי ירייה.

ב. בשימוש בכלי ירייה אין כוונה להרוג אלא למנוע מעשה פשע מאדם או לעצרו כדי לשלול את כושר פעולתו.

משום כך יש לכוון את כלי הירייה לעבר הרגליים ואם האסיר נמצא ברכב לעבר הגלגלים של הרכב.

ג. בכל מקרה של שימוש בכלי ירייה יש להיזהר מפגיעה באדם שאינו מעורב במעשה (אסירים אחרים, עוברים ושבים וכדומה).

9. בנוסף ומבלי לגרוע מהאמור בפקני"צ 03.09.00 – "דיווח אירועים", בכל מקרה של שימוש בכלי ירייה יש לדווח על כך בכתב למפקד היחידה סמוך למועד האירוע. מפקד היחידה יעביר דיווח בכתב למחלקת הביטחון עם קבלת הדיווח כאמור.
10. א. הוצאת כלי ירייה ממחסן הנשק חייבת רישום ביומן החימוש (טופס 1521) הרישום יכלול את סוג כלי הירייה ומספרו ופרטי המקבל והמוסר וחתימותיהם.
- ב. נשיאת כלי הירייה אל מחוץ לכותלי בית הסוהר לשם מילוי תפקיד (למעט בעת יציאה אל ביתו של הסוהר), תבוצע על פי הוראת קצין הביטחון או מפקד משמרת והדבר יירשם בעמודה "הערות" שביומן החימוש.
- ג. דין סוהר המבקש לרכוש כלי ירייה פרטי כדין כל אזרח והוא זכאי שינתן לו לפי בקשתו, אישור המעיד על היותו מנוי על סגל שרות בתי הסוהר.
- ד. לפי תקנות כלי ירייה (אגרת רשיון) תשכ"ב-1962, סוהר המבקש רשיון להחזקת כלי ירייה פרטי פטור מחובת תשלום אגרת רשיון וכן פטור הוא מחובת אגרה בעת חידוש הרשיון כל זמן שהוא משרת בשרות בתי הסוהר.
11. א. החזיק סוהר כלי ירייה של השירות ואבד כלי הירייה או נשמד או נגנב, חייב הסוהר להודיע על כך לתחנת המשטרה שבמקום מגוריו או הקרובה למקום עבודתו מיידית ולא יאוחר מ- 3 שעות מהמועד שבו נודע לו על האובדן או על ההשמדה, או הגניבה.
- ב. על אובדן או השמדה או גניבה כאמור, חייב הסוהר להודיע תוך פרק הזמן הנקוב לעיל גם למפקדו שידיע על כך מיידית לממ"ז, לרמ"ח הביטחון ולקמנ"ר.
12. א. כלי הירייה יוחזק במקום סגור ונעול, התחמושת תוחזק בנפרד מכלי ירייה והכל במקום שאין בו גישה לילדים ולבלתי מורשים.
- מקום "סגור ונעול" – ארון או כספת נעולים בחדר נעול שתריסו וחלונותיו מוגפים ונעולים, ודלת הבית הראשית נעולה.**
מפתח הארון/הכספת יוחזק ברשותו של הסוהר בלבד, ולחילופין יוחזק במקום הידוע לו בלבד.
- ב. נעילת כלי ירייה תתבצע ע"י הסוהר בלבד ומיד עם הגעתו לביתו.
- ג. אין להשאיר כלי ירייה ברכב אף אם הרכב נעול. השארת כלי ירייה ברכב הינה עבירה פלילית.

ד. במקרה של העדרות ממושכת **מהבית** העולה על **12** שעות, או **חופשה שנתית** העולה על **יום אחד**, יפקיד הסוהר את כלי הירייה אצל הנשק הארצי או בארון כלי ירייה שביחידתו, או ביחידה הקרובה למקום מגוריו או בתחנת משטרה.

ה. לחילופין, מחוייב הסוהר לשאת את כלי הירייה על גופו.

הדרכה

13. א. קב"טים מחוזיים ויחידתיים אחראים לקיום פעולות הדרכה יחידתיות בנושא השימוש בכלי ירייה, שיטת החזקה, הוראות בטיחות, תפעול, ואחסנת כלי ירייה בבית או ברכב כאמור בהוראות פקודה זו.

ב. אחת לארבעה חודשים יערוך קצין הביטחון בב/ס רענון ההוראות בנושא שימוש בכלי ירייה למשמרות הביטחון, בנושאי פירוק והרכבה, טעינה ופריקה וטיפול במעצורים דחופים.

ג. קצין כשירויות והדרכה ארצי, אחראי לקיים פעולות הדרכה במסגרת קורסים והשתלמויות בבית הספר הארצי ע"ש ניר ובמקומות שייקבעו לכך.

ד. המאושרים להעביר הדרכה בנק"ל (אימונים בכלי ירייה, מטווח, כללי בטיחות) הם כדלקמן:

(1) מדריך נק"ל מוסמך.

(2) סוהר שהוסמך לכך ע"י קצין כשירויות והדרכה ארצי לשמש כמסייע למדריך הנק"ל בנושאים הקשורים בטיחות במטווח.

חובת רופא או פסיכולוג

14. א. רופא או פסיכולוג בשירות בתי הסוהר המטפל בסוהר, והוא סבור כי אם הסוהר יחזיק בכלי ירייה תהא בכך סכנה לאותו סוהר או לציבור, חייב לדווח על כך בכתב למנכ"ל משרד הבריאות (סעיף 11 א' לחוק כלי הירייה תש"ט – 1949), כמו"כ ידווח על כך לרמ"ח בטחון ולקב"ט המחוז.

ב. סוהר שנפסל מלשאת כלי ירייה לא ישא כלי ירייה של שב"ס.

נהלים

15. הוראות מפורטות לעניין השימוש בכלי ירייה והחזקתו ייכללו בנוהלי מנהל ביטחון והאסיר.

עדכונים קודמים

16. 20.7.03, 19.11.03, 12.12.04, 6.3.06

נספח א'

ניתוח סעיף 95 לפקודת בתי הסוהר

העילות לשימוש בנשק	תנאים מוקדמים לפתיחה באש	אופן השימוש בנשק	הערות
1. האסיר נמלט או מנסה להימלט .	א. אם יש יסוד סביר להניח שלא ניתן למנוע ההימלטות בדרך אחרת. ב. הזהיר קודם את האסיר שהוא עומד לירות. ג. הממונה (אם הוא במקום) הורה לפתוח באש.	כדי נטילת כושר פעולתו של האסיר ולא כדי הריגתו.	א. שימוש בנשק מהווה שימוש בכוח, אם אפשר להזהיר – יש לעשות זאת וכן לירות באוויר. ב. "נמלט או מנסה להימלט" – לאו דווקא מבית הסוהר (ליווי, עבודה, בייח וכו'). ג. לעניין התפרצות מתוך בית הסוהר – אם הנסיבות מאפשרות, לקיים גם התנאים המוקדמים, המסומנים א' ו-ג'. ד. לעניין שימוש באלימות כלפי סוהר או אדם אחר – אם הנסיבות מאפשרות, יש לקיים גם התנאי המוקדם של אזהרה.
2. האסיר פעיל בהתפרצות משותפת מתוך בית הסוהר או פעיל בניסיון לפתוח בכוח או לפרוץ שער חיצוני או חומה או גדר.	א. הממונה (אם הוא במקום) הורה לפתוח באש.		
3. משתמש באלימות כלפי סוהר או אסיר או אדם אחר.	א. יש לו יסוד סביר להניח שנשקפת סכנה לחייו או לשלמות גופו של הסוהר, האסיר או האדם האחר. ב. הממונה (אם הוא במקום) הורה לפתוח באש.		